

บทความ

การจัดการความรู้ ด้านการเรียนการสอน

เรื่อง เทคนิคการเดี่ยวฆ้องวงใหญ่

เพลงนกขมิ้น 3 ชั้น

ปราณี สุยะศรี

ชยพล เพียรชนะ

วิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด

สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม

บทความการจัดการความรู้

เรื่อง เทคนิคการเดี่ยวฆ้องวงใหญ่ เพลงนกขมิ้น 3 ชั้น

ชื่อ – นามสกุล ผู้นำเสนอ นางปราณี สุยะศรี นายชยพล เพียรชนะ

หน่วยงาน วิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม

การจัดการความรู้ ด้านการเรียนการสอน

E – Mail address pranee1967@gmail.com 2406chayapol@gmail.com

บทสรุปผู้บริหาร

การจัดการความรู้ เป็นการจัดการเพื่อให้ครู บุคลากรทางการศึกษาและผู้เกี่ยวข้องที่มีส่วนร่วม ในการจัดกิจกรรมทางการศึกษา ได้รับความรู้เพิ่มเติมอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายของสถาบัน บัณฑิตพัฒนศิลป์ ที่วางเป้าหมายไว้ คือ เป็นศูนย์กลางองค์ความรู้ด้านนาฏศิลป์ ดุริยางคศิลป์ คีตศิลป์ และ ทัศนศิลป์ ที่มีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับทั้งในและต่างประเทศ คณะผู้จัดทำจึงจัดทำองค์ความรู้ด้านการเรียน การสอน เรื่อง เทคนิคการเดี่ยวฆ้องวงใหญ่ เพลงนกขมิ้น 3 ชั้น

การจัดการความรู้ เรื่อง เทคนิคการเดี่ยวฆ้องวงใหญ่ เพลงนกขมิ้น 3 ชั้น เป็นการรวบรวมเทคนิค ต่างๆเกี่ยวกับทักษะการเดี่ยวฆ้องวงใหญ่ องค์ความรู้ที่ได้จากการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ กระบวนการด้านการฝึก ทักษะ อันเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้การบรรเลงเดี่ยวฆ้องวงใหญ่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งกระบวนการฝึก การเดี่ยวฆ้องวงใหญ่ ผู้บรรเลงต้องมีทักษะในการบรรเลงฆ้องวงใหญ่ถึงขั้นชำนาญเสียก่อน จึงจะสามารถฝึก เดี่ยวฆ้องวงใหญ่ได้ องค์ความรู้ต่างๆ ที่ได้จากการจัดการเรียนรู้ในครั้งนี้มีประโยชน์อย่างยิ่งต่อผู้ที่สนใจศึกษา ด้านดนตรีไทย หากนำไปใช้เป็นแนวทางในการเรียนการสอนและฝึกปฏิบัติอย่างจริงจัง จะเป็นประโยชน์ อย่างยิ่งต่อผู้เรียน นอกจากนี้ยังเป็นการอนุรักษ์ สืบทอด สืบสานภูมิปัญญาของไทยให้คงอยู่ต่อไปอีกด้วย

คำสำคัญ

เทคนิคการเดี่ยวฆ้องวงใหญ่

บทนำ

การจัดการความรู้โดยทั่วไป หมายถึง การรวบรวมองค์ความรู้ที่กระจัดกระจายในบุคคลหรือเอกสาร ขององค์กรมาพัฒนาให้เป็นระบบ เพื่อให้ทุกคนในองค์กรสามารถเข้าถึงความรู้ และนำมาพัฒนาตนเองในการ ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ สำหรับการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษานั้น กิจกรรมที่สำคัญ ที่สุดคือ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้โดยการค้นหาคนหรือกลุ่มคนที่ประสบความสำเร็จในเรื่องการพัฒนาคุณภาพ การศึกษา มาร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยนำเรื่องราวความสำเร็จของแต่ละบุคคล บันทึกเป็นประเด็นความรู้ และสังเคราะห์เป็น “แก่นความรู้” (Core Competence) เพื่อนำไปพัฒนาด้านวิชาการและการบริหารใน หน่วยงานของตนต่อไป

องค์ความรู้เป็นกระบวนการ (Process) ที่ดำเนินการร่วมกันโดยผู้ปฏิบัติงานในองค์กรหรือหน่วยงานย่อยขององค์กร เพื่อสร้างและใช้ความรู้ในการทำงานให้เกิดผลสัมฤทธิ์ดีขึ้นกว่าเดิม รูปแบบการจัดการองค์ความรู้โดยปกติจะถูกจัดให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ขององค์กรและประสงค์ที่จะได้ผลลัพธ์เฉพาะด้าน เช่น เพื่อแบ่งปันภูมิปัญญา, เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน, เพื่อความได้เปรียบทางการแข่งขัน, หรือเพื่อเพิ่มระดับนวัตกรรมให้สูงขึ้น

วิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ เป็นสถาบันการศึกษาที่มีพันธกิจ ในการจัดการศึกษาด้านนาฏศิลป์ ดุริยางค์ศิลป์ และคีตศิลป์ ระดับพื้นฐานวิชาชีพถึงวิชาชีพชั้นสูง สร้างงานวิจัย งานสร้างสรรค์ นวัตกรรม ที่เป็นองค์ความรู้ด้านศิลปวัฒนธรรมอย่างมีคุณค่าแก่สังคม บริการวิชาการด้านศิลปวัฒนธรรม การอนุรักษ์ พัฒนา สืบสาน และเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม โดยมีความมุ่งมั่นที่จะให้วิทยาลัยเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านนาฏศิลป์ ดุริยางค์ศิลป์ และคีตศิลป์ที่มีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ

จากพันธกิจและความมุ่งมั่นที่จะให้วิทยาลัย ฯ เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านนาฏศิลป์ ดุริยางค์ศิลป์ และคีตศิลป์ที่มีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับในระดับท้องถิ่นและระดับชาติทำให้บุคลากรของวิทยาลัยฯ ในกลยุทธ์ต่าง ๆ ในการที่จะพัฒนาวิทยาลัย ฯ ให้เป็นแหล่งเรียนรู้โดยใช้วิธีการของตนเองพัฒนางาน พัฒนาองค์กรโดยวิธีการที่หลากหลายและแตกต่างกัน วิธีการต่าง ๆ นี้เอง เป็นความรู้ความสามารถที่แฝงอยู่ในตัวบุคคลซึ่งมีความสำคัญยิ่ง

วิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด ได้เห็นความสำคัญขององค์ความรู้ดังกล่าว จึงได้ดำเนินการจัดการความรู้ เรื่อง เทคนิคการเดี่ยวฆ้องวงใหญ่ เพลงนกขมิ้น 3 ชั้น เพื่อนำมาพัฒนาการเรียนการสอน และพัฒนาวิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ดให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตามพันธกิจที่ตั้งไว้

วิธีการดำเนินงาน

1. การค้นหาความรู้

วิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด มอบหมายให้นางปราณี สุธะศรี เป็นคณะ KM Team เข้าร่วมสัมมนาเชิงปฏิบัติการการจัดการความรู้ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 ที่สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์จัดขึ้น เมื่อวันที่ 14 - 15 ธันวาคม 2562 เพื่อร่วมกำหนดการบ่งชี้ความรู้และประเด็นความรู้ที่จำเป็น

ในการเข้าร่วมสัมมนาเชิงปฏิบัติการเพื่อบ่งชี้ความรู้และประเด็นความรู้ที่จำเป็นนั้นคณะ KM Team วิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด ได้กำหนดประเด็นความรู้ที่สอดคล้องกับประเด็นยุทธศาสตร์ของวิทยาลัยในด้านการส่งเสริมสนับสนุนการสร้างงานวิจัย งานสร้างสรรค์นวัตกรรม องค์ความรู้ด้านศิลปวัฒนธรรมเป็นที่ยอมรับทั้งในและต่างประเทศมาเป็นตัวกำหนดประเด็นความรู้ และเป้าหมาย ในการจัดการความรู้คือ “เทคนิคการเดี่ยวฆ้องวงใหญ่ เพลงนกขมิ้น 3 ชั้น” ซึ่งจะศึกษาทางเดี่ยวฆ้องวงใหญ่ของครูน้ำว่า ร่มโพธิ์ทอง ครูชำนาญการดนตรีไทย วิทยาลัยนาฏศิลป์ลพบุรี เพื่อนำองค์ความรู้ที่ได้มาพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน การเดี่ยวฆ้องวงใหญ่ และนำมาถ่ายทอดสู่ชุมชน โดยมีเป้าหมายในการจัดการความรู้ประกอบด้วย ผู้ได้รับการถ่ายทอดเพลงเดี่ยวฆ้องวงใหญ่ เพลงนกขมิ้น 3 ชั้น ทางครูน้ำว่า ร่มโพธิ์ทอง และบุคลากรของวิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด

จากการกำหนดประเด็นความรู้คณะ KM Team ได้ร่วมกันจัดทำแผนการจัดการความรู้ เสนอต่อสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ และแต่งตั้งคณะกรรมการการจัดการด้านความรู้โดยคัดเลือกจากผู้ได้รับการถ่ายทอดเพลงเดี่ยวฆ้องวงใหญ่ เพลงนกขมิ้น 3 ชั้น ทางครูน้ำว่า ร่มโพธิ์ทอง จำนวน 1 คน และบุคลากรของวิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด ที่มีความรู้ในการเดี่ยวฆ้องวงใหญ่ เมื่อแต่งตั้งคณะกรรมการจัดการความรู้เสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงประชุมคณะกรรมการเพื่อจัดทำ Knowledge Mapping เพื่อหาว่าความรู้ใดมีความสำคัญต่อการจัดการความรู้ เรื่อง เทคนิคการเดี่ยวฆ้องวงใหญ่ เพลงนกขมิ้น 3 ชั้น ซึ่งสามารถแยกออกเป็นประเด็นในการจัดการเดี่ยวฆ้องวงใหญ่ ได้ดังนี้

1. แบบฝึกทักษะการเดี่ยวฆ้องวงใหญ่
2. เพลงทางหลัก เพลงนกขมิ้น 3 ชั้น
3. ทางเดี่ยวฆ้องวงใหญ่ เพลงนกขมิ้น 3 ชั้น

2. การสร้างและแสวงหาความรู้

1. กำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการดังนี้

1.1 ประธานควบคุมและกำกับดูแล การประสานงาน การสัมภาษณ์ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และการจัดทำองค์ความรู้

1.2 เลขานุการ บันทึกการสัมภาษณ์ ถอดคำสัมภาษณ์ สรุปลองค์ความรู้ นำเสนอผู้บริหารเพื่อพิจารณา

2. ดำเนินการเพื่อให้ได้องค์ความรู้ในเรื่อง เทคนิคการเดี่ยวฆ้องวงใหญ่ เพลงนกขมิ้น 3 ชั้น ซึ่งจะศึกษาทางเดี่ยวฆ้องวงใหญ่ ของครูน้ำว่า ร่มโพธิ์ทอง โดยการสัมภาษณ์ นายสมชาย เปี่ยมดนตรี ผู้ที่ได้รับการถ่ายทอดการเดี่ยวฆ้องวงใหญ่ เพลงนกขมิ้น 3 ชั้น จากครูน้ำว่า ร่มโพธิ์ทองเป็นคนแรก และลงมือปฏิบัติจริงเพื่อให้มีความเข้าใจเกี่ยวกับองค์ความรู้มากขึ้น

ภาพที่ 1 นายสมชาย เปี่ยมดนตรี

ผู้ที่ได้รับการถ่ายทอดเพลงเดี่ยวนกขมิ้น 3 ชั้นเป็นคนแรก

ภาพที่ 2 นายสมชาย เปี่ยมดนตรีและคณะลูกศิษย์ครูน้ำว่า ร่มโพธิ์ทอง
บรรเลงเดี่ยวฆ้องวงใหญ่ 18 วง เพลงนกขมิ้น 3 ชั้น
งานพระราชทานเพลิงศพ ครูน้ำว่า ร่มโพธิ์ทอง

3. การจัดการความรู้ให้เป็นระบบ

1. ประชุมคณะทำงานเพื่อสรุปความรู้ที่ได้จากการสัมภาษณ์ และลงมือปฏิบัติจริง สรุปเป็นหัวข้อ ละจัดหมวดหมู่ แยกออกเป็นเชิงทฤษฎีและเชิงปฏิบัติ
2. ประชุมคณะทำงานเพื่อจัดระบบองค์ความรู้ หลังจากจัดหมวดหมู่ โดยเรียบเรียงเนื้อหาให้เป็นระบบระเบียบ สรุปใจความสำคัญและความเชื่อมโยงของแต่ละหัวข้อ เพื่อให้เนื้อหาที่น่าสนใจ และเข้าใจง่ายมากยิ่งขึ้น

4. การประมวลและกลั่นกรองความรู้

1. วิเคราะห์จัดหมวดหมู่ สังเคราะห์ความรู้ และภูมิปัญญาที่ได้จากการสัมภาษณ์ นายสมชาย เปี่ยมดนตรี
2. จัดทำสรุปองค์ความรู้และภูมิปัญญาที่ได้จากการสัมภาษณ์ นายสมชาย เปี่ยมดนตรี โดยการเรียบเรียงข้อมูลให้เป็นระบบระเบียบ ใช้ภาษาที่สละสลวย เข้าใจง่าย เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

5. การเข้าถึงความรู้

คณะ KM Team จัดทำเอกสารรูปเล่มเพื่อมอบให้แก่ นายสมชาย เปี่ยมดนตรี และบุคลากรของวิทยาลัยนาฏศิลปร้อยเอ็ด ที่ร่วมสัมมนา นำองค์ความรู้ที่ได้ไปใช้ในการศึกษาการเดี่ยวฆ้องวงใหญ่ในครั้งต่อไป และจัดพิมพ์เอกสารเผยแพร่ให้แก่ นักเรียน นักศึกษา และเยาวชนหรือผู้ที่มีความสนใจการเดี่ยวฆ้องวงใหญ่เพลงนกขมิ้น 3 ชั้น พร้อมทั้งทำหนังสือราชการขอความอนุเคราะห์ให้นำองค์ความรู้ เรื่องเทคนิคการเดี่ยว

ห้องวงใหญ่ เพลงนกขมิ้น 3 ชั้น ไปใช้ในการฝึกปฏิบัติการเดี่ยวห้องวงใหญ่ จัดพิมพ์เผยแพร่ทางเว็บไซต์ เพื่อให้หน่วยงานราชการ บุคลากรของวิทยาลัย นักเรียน นักศึกษา ตลอดจนผู้ที่สนใจมาศึกษา การเดี่ยวห้องวงใหญ่ เพลงนกขมิ้น 3 ชั้น

6. การแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้

นำความรู้ที่ได้จัดทำเป็นเอกสารเผยแพร่ เช่น บทความทางวิชาการ เอกสารประกอบการสอน แบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ โดยจัดประชุม อภิปราย แลกเปลี่ยนความรู้กับครู อาจารย์ บุคลากรภายในและภายนอกวิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด และเปิดโอกาสให้มีการซักถามพร้อมเสนอแนะเพิ่มเติม

7. การเรียนรู้

1. นำองค์ความรู้ไปใช้พัฒนาการเรียนการสอนของภาควิชาดุริยางคศิลป์ ในการเรียนเดี่ยวห้องวงใหญ่ หากผู้เรียนนำกระบวนการฝึกไปฝึกฝนอย่างจริงจังและสม่ำเสมอ จะทำให้ผู้เรียนมีทักษะในการเดี่ยวห้องวงใหญ่เพิ่มมากขึ้น

2. นำองค์ความรู้ไปพัฒนาทักษะฝีมือของผู้ที่สนใจในการฝึกทักษะการเดี่ยวห้องวงใหญ่ ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งการฝึกปฏิบัติเดี่ยวห้องวงใหญ่ ต้องอาศัยกระบวนการฝึกฝนที่ถูกต้องและฝึกอย่างสม่ำเสมอ จึงจะสามารถบรรเลงได้ดีจนถึงขั้นชำนาญ

สรุปผล

เทคนิคการเดี่ยวห้องวงใหญ่ เพลงนกขมิ้น 3 ชั้น ทางครูน้าว่า ร่มโพธิ์ทอง สิ่งสำคัญที่ทำให้การเดี่ยวห้องวงใหญ่ เพลงนกขมิ้น 3 ชั้น มีประสิทธิภาพสูงสุด คือ การฝึกฝนจนเกิดทักษะความชำนาญ ซึ่งกระบวนการฝึกตามแนวทางของครูน้าว่า ร่มโพธิ์ทอง มีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกันไปตามลำดับขั้น ดังนี้

ขั้นที่ 1 ฝึกบรรเลงเดี่ยวห้องวงใหญ่ จนเกิดความชำนาญมีกระบวนการดังนี้

- 1) ฝึกทำนองและการจับไม้
- 2) ฝึกทักษะในการบรรเลงเดี่ยว
- 3) การต่อเดี่ยวห้องวงใหญ่

กระบวนการที่ 1 ฝึกทำนองและการจับไม้

ทำนอง

การนั่ง เป็นองค์ประกอบสำคัญของการบรรเลงห้องวงใหญ่ มีผลต่อการบรรเลงห้องวงใหญ่ให้มีความไพเราะ น่าฟัง และยังแสดงออกถึงภาพลักษณ์ที่สง่างาม ผู้บรรเลงนั่งขัดสมาธิ ลำตัวตรง ผู้บรรเลงหันหน้าไปสู่กึ่งกลางของวงห้อง ไม่ก้มหน้าหรือเงยหน้ามากเกินไป ลำตัวตรงตั้งฉากกับพื้น หัวไหล่และท่อนแขนปล่อยลงข้างลำตัวตามสบาย ข้อศอกไม่ชิดติดลำตัวหรือกางออกมากเกินไปการนั่งต้องมีความสง่างามและมีบุคลิกดี

ภาพที่ 3 การนั่ง

การจับไม้

หงายฝ่ามือจับไม้ตีข้างละอันให้แน่นพอประมาณ โดยให้ก้านไม้ตีพาดอยู่ในกลางร่องอุ้งมือพร้อมกับใช้นิ้วกลาง นาง ก้อย จับก้านไม้ตีฆ้องไว้และใช้นิ้วหัวแม่มือแตะอยู่ที่ด้านข้าง ปลายนิ้วชี้กดที่ด้านล่างของก้านไม้ตีฆ้อง โดยให้ปลายนิ้วชี้อยู่ชิดกับหัวไม้ตีฆ้องในลักษณะที่จะใช้ควบคุมเสียงของฆ้องวงใหญ่แล้วคว่ำมือลงเมื่อพร้อมที่จะลงมือบรรเลง แขนทั้งสองข้างอยู่ข้างลำตัวงอข้อศอกเป็นมุมฉากพองาม

การจับไม้ตี มีความสำคัญต่อการบรรเลงฆ้องวงใหญ่มาก ผู้บรรเลงต้องเรียนรู้และฝึกฝนวิธีการจับไม้จนเกิดความชำนาญจนสามารถผลิตเสียงได้อย่างที่ต้องการ

ภาพที่ 4 การจับไม้

กระบวนการที่ 2 การฝึกทักษะการบรรเลงเดี่ยวฆ้องวงใหญ่

การฝึกทักษะเป็นการฝึกอีกขั้นหนึ่ง ที่นำเอาทำนองเดี่ยวมาเป็นแบบฝึก เพราะด้วยลักษณะทำนองของเดี่ยวประกอบไปด้วยกลวิธีต่างๆ ที่เป็นลักษณะเฉพาะของฆ้องวงใหญ่ ซึ่งเป็นสิ่งที่จำเป็นมากที่ผู้บรรเลงต้องฝึกให้เกิดความชำนาญ เพลงเดี่ยวที่นำมาฝึกนั้น ต้องมีกลวิธีต่างๆ เช่น การตีสะบัด การกวาด การไขว้มือ การประคบมือ ฯลฯ อยู่ในทำนองเพลงด้วย วิธีการฝึกคือการติดต่อกันอย่างน้อย 3 เที้ยวโดยไม่หยุดพักเพื่อเป็นการฝึกทักษะความชำนาญ และฝึกความอดทนควบคู่กันไป ในขณะที่ติดต่อกันนั้นอาจมีบางทำนองหรือบางลูกที่ตีไม่ชัดเจนก็ให้ผ่านไปก่อน ให้มุ่งประเด็นไปที่การติดต่อกันให้ครบ 3 เที้ยว แล้วหลังจากนั้นค่อยนำทำนองหรือลูกที่ตีไม่ชัดกลับมาฝึกใหม่จนกว่าจะชัดเจนตั้งแต่ต้นใหม่อีกรอบ และสังเกตว่าถูกต้องชัดเจนหรือไม่ แต่ถ้ายังมีทำนองไหนบกพร่องอยู่ให้กลับมาฝึกใหม่จนกว่าจะถูกต้อง ทำเช่นนี้ไปเรื่อยๆ จนไม่มีข้อผิดพลาดและจนเกิดทักษะความชำนาญ ซึ่งแบบฝึกทักษะมีทั้งหมด 10 แบบฝึก ดังนี้

แบบฝึกทักษะที่ 1

การตีประคบเสียงประสมมือ วิธีบรรเลงเป็นลักษณะเดียวกับการตีดูดของระนาดทุ้มไม้ เป็นเสียงที่เกิดจากการใช้มือทั้งสองร่วมกันบังคับเสียง คือการตีมือขวาด้วยเสียงเปิด แล้วห้ามเสียงด้วยมือซ้าย หรือการปฏิบัติในทางตรงข้าม (เปิดซ้ายห้ามขวา) โดยแบ่งเป็นประคบเสียงขึ้นและประคบเสียงลง

(ขึ้น)

มือขวา	- - - ร	- - - ม	- - - พ	- - - ช	- - - ล	- - - ท	- - - ด	- - - ร
มือซ้าย	- - - - ๖	- - - - ๗	- - - - ๘	- - - - ๙	- - - - ๑	- - - - ๒	- - - - ๓	- - - - ๔

มือขวา	- - - ม	- - - พ	- - - ช	- - - ล	- - - ท	- - - ด	- - - ร	- - - ๖
มือซ้าย	- - - - ๗	- - - - ๘	- - - - ๙	- - - - ๑	- - - - ๒	- - - - ๓	- - - - ๔	- - - - ๕

(ลง)

มือขวา	- - - - ๖	- - - - ๗	- - - - ๘	- - - - ๙	- - - - ๑	- - - - ๒	- - - - ๓	- - - - ๔
มือซ้าย	- - - ม	- - - ร	- - - ด	- - - ท	- - - ช	- - - พ	- - - ล	- - - ม

มือขวา	- - - - ๕	- - - - ๖	- - - - ๗	- - - - ๘	- - - - ๙	- - - - ๑	- - - - ๒	- - - - ๓
มือซ้าย	- - - ร	- - - ด	- - - ท	- - - ล	- - - ช	- - - พ	- - - ม	- - - ๖

แบบฝึกทักษะที่ 2

การตีประคบบมือซ้าย ตะ มือขวา หนับ ขึ้น – ลง เป็นคู่ 8

1. ตีตะ โดยการใช่มือซ้ายตีลงไปตีปุ่มของลูกฆ้อง ยกไม้ตีขึ้นเพียงเล็กน้อย แล้วจึงใช้ไม้ตีกลงไปเพื่อห้ามเสียงทันที
2. ตีหนับ โดยการใช่มือขวาตีลงไปตีปุ่มของลูกฆ้อง ยกไม้ตีขึ้นเพียงเล็กน้อย แล้วจึงใช้ไม้ตีกลงไปเพื่อห้ามเสียงทันที

(ขึ้น)

มือขวา	- - - ร	- - - ม	- - - ฟ	- - - ซ	- - - ล	- - - ท	- - - ด	- - - ร	- - - ม
มือซ้าย	- ร - -	- ม - -	- ฟ - -	- ซ - -	- ล - -	- ท - -	- ด - -	- ร - -	- ม - -

(ลง)

มือขวา	- - - ม	- - - ร	- - - ด	- - - ท	- - - ล	- - - ซ	- - - ฟ	- - - ม	- - - ร
มือซ้าย	- ม - -	- ร - -	- ด - -	- ท - -	- ล - -	- ซ - -	- ฟ - -	- ม - -	- ร - -

แบบฝึกทักษะที่ 3

ตีสะบัดห้ามเสียง โดยการตีสะบัดขึ้น 3 เสียง พร้อมกับประคบบมือเสียงแรกและเสียงสุดท้าย และตีประคบบมือซ้าย ตะ มือขวา หนับ ตีลง เป็นคู่ 4

มือขวา	ล ท ด ม	- ร - ด	- ท - ล	- ซ - ม	ร ม ฟ ซ	- ฟ - ม	- ฟ - ม	- ร - ด
มือซ้าย	ซ - - -	ล - ซ -	ฟ - ม -	ร - ท -	ด - - -	ด - ท -	ด - ท -	ล - ซ -

แบบฝึกทักษะที่ 4

ตีสะบัดลง 3 เสียง และตีประคบบมือ ซ้าย ขวา สับมือลงไปทางด้านซ้ายมือผู้ตี ตีสะบัดลง อีก 2 ครั้ง และตีสะบัดขึ้น ประคบบมือเป็นคู่ 8 ขึ้นไป

มือขวา	ม ร - -	- ล - ซ	- ฟ - ม	- ร - ท	ม ร - -	ล - - -	ล ท - ร	- ม - ซ
มือซ้าย	- ท ล -	ซ - ฟ -	ม - ร -	ท - ล -	- ท ล ซ	- ซ ม ร -	ซ - ร -	ม - ซ -

แบบฝึกทักษะที่ 5

มือซ้ายตีลง 3 เสียง มือขวาตีขึ้น 3 เสียง เป็นคู่ 8 และกวาดลูกเลี้ยวเสียง ที่ ประคบมือซ้าย ขวาลงมาหาเสียง โด

มือขวา	- - ชลท	- - ลทด	- - ทดรี	- - ดรีม	- - ม -	ม - ม -	ม - ม -	ม - ร -
มือซ้าย	ทลช - -	ดทล - -	รดท - -	มรด - -	- ท - ล	- ช - ม	- ช - ม	- ร - ด

แบบฝึกทักษะที่ 6

เป็นการตีสะบัด 3 ลูก แต่กระทบคู่ 8 โดยตีลูกสุดท้ายด้วยมือซ้ายที่เสียงต่ำกว่าคู่ 8 ของลูกที่ 2 ของมือขวา แล้วตีกวาดลูกเลี้ยวเสียง ซอล ตีประคบมือลงมา

มือขวา	ฟม -	ชฟ -	ลช -	ทล -	- - ม -	ม - ร -	ท - ร -	ท - ล -
มือซ้าย	- ร - ฟ	- ม - ช	- ฟ - ล	- ช - ท	- ช - ม	- ร - ท	- ร - ท	- ล - ช

แบบฝึกทักษะที่ 7

มือขวา ตีเรียงขึ้นติดกัน 4 เสียง ตามด้วยมือซ้าย ตีเรียงขึ้นติดกัน 4 เสียง โดยจะตีห่างจากมือขวา เป็นคู่ 8

มือขวา	ช ล ท ด	- - - -	ท ด ร ม	- - - -	ล ท ด ร	- - - -	ช ล ท ด	- - - -
มือซ้าย	- - - -	ช ล ท ด	- - - -	ท ด ร ม	- - - -	ล ท ด ร	- - - -	ช ล ท ด

แบบฝึกทักษะที่ 8

ตีสะบัด 3 ลูก สลับกันระหว่างช่วง คู่ 8 โดยการตีสะบัดตามปกติ 1 ครั้ง และตามด้วยการตีสะบัดอีก 1 ครั้ง แต่การตีในครั้งที่ 2 นี้ ต้องย้ายให้ได้เสียงคู่ 8 กับการตีสะบัดครั้งแรก

มือขวา	ฟ - ฟ	ช - ช	ท - ท	ด - ด
มือซ้าย	มร - มร	ฟม - ฟม	ลช - ลช	ทล - ทล

แบบฝึกทักษะที่ 9

มือซ้ายตีเรียงเสียงขึ้นลง มือขวาตีเปิดเสียงที่ตัวโน้ต ตัวเดียว 4 ครั้ง

มือขวา	- ล ท -	ร ร ร ร	- - - -	ม ม ม ม	- - - -	ซ ซ ซ ซ	- - - -	ล ล ล ล
มือซ้าย	ซ - - ร	- - - -	ท ล ซ ม	- - - -	ร ม ฟ ซ	- - - -	ร ด ท ล	- - - -

แบบฝึกทักษะที่ 10

ตีสลับขึ้น สลับลงถี่ๆ

มือขวา	(-ลท ร ด -)	ม (ร ม ซ	ฟ - - ท	(-ลท - ท
มือซ้าย	ซ - ล- ทล	ท ด - ร	- มร - -	ซ - ท -

แบบฝึกทักษะทั้ง 10 แบบฝึกนี้ ได้นำมาจากทำนองเดี่ยวเพลงนกขมิ้น 3 ชั้น ซึ่งเป็นทำนองที่ต้องฝึกปฏิบัติหลายๆครั้ง จึงจะสามารถบรรเลงได้อย่างชำนาญ เมื่อผู้ที่ต่อเพลงเดี่ยวนกขมิ้น 3 ชั้น สามารถปฏิบัติแบบฝึกทักษะทั้ง 10 แบบฝึกได้อย่างชำนาญแล้ว ก็จะสามารถต่อเดี่ยวฆ้องวงใหญ่ เพลงนกขมิ้น 3 ชั้น ได้ง่ายขึ้น

กระบวนการที่ 3 การต่อเดี่ยวฆ้องวงใหญ่

เทคนิคการต่อเพลงเดี่ยวฆ้องวงใหญ่ ของครูน้ำว่า ร่มโพธิ์ทอง หลังจากผู้ต่อเพลงได้ผ่านการฝึกแบบฝึกทักษะฆ้องวงใหญ่ และฝึกซ้อมจนเกิดทักษะความชำนาญแล้ว ก็จะเริ่มต่อเพลง

วิธีการต่อเพลงเดี่ยวของ ครูน้ำว่า ร่มโพธิ์ทอง

1. ดูความพร้อมของฆ้องวงใหญ่ ว่าลูกฆ้องผูกตึงแน่น ไม่หย่อน เสียงไม่เพี้ยน ลูกฆ้องไม่ติดกัน เสียงดังกังวาน ชัดเจน ทำให้มีเสียงดังไพเราะ เมื่อตีเดี่ยวฆ้องวงใหญ่
2. ดูความพร้อมของผู้เรียน ว่ามีความพร้อมที่จะต่อเดี่ยวฆ้องวงใหญ่ โดยดูจากการฝึกปฏิบัติแบบฝึกทักษะ ทั้ง 10 แบบฝึก ว่ามีทักษะความชำนาญพร้อมที่จะต่อทางเดี่ยวฆ้องวงใหญ่
3. การต่อเดี่ยวฆ้องวงใหญ่ ครูน้ำว่า ร่มโพธิ์ทอง จะต่อให้ทีละวรรค เมื่อผู้เรียนปฏิบัติได้แล้ว ก็จะต่อวรรคต่อไป ซึ่งในขณะต่อเพลง ครูน้ำว่า ร่มโพธิ์ทอง จะบอกเทคนิคต่างๆการตีควบคู่ไปด้วย เช่น การประคบมือซ้าย มือขวา การกวาด การสลับ ฯลฯ เพื่อให้เกิดความคมชัดของเสียง ให้มีความไพเราะน่าฟัง เมื่อต่อจบท่อน ก็จะให้ฝึกซ้อมหลายๆท่อน จนมีทักษะความชำนาญ ก็จะต่อท่อนต่อไป ทำเช่นนี้ไปเรื่อยๆจนจบเพลง เมื่อผู้เรียนคนใดใช้มือไม่ถูกต้อง หรือปฏิบัติทำนองที่ยากๆไม่ได้ ท่านจะคอยบอกวิธี เทคนิคที่จะทำให้ปฏิบัติได้ง่ายขึ้น และสิ่งที่ขาดไม่ได้ในการต่อเพลงเดี่ยวที่ครูน้ำว่าจะคอยกวาดชั้น คือการประคบมือซ้าย มือขวา

การประคบมือของฆ้องวงใหญ่ สามารถแยกออกได้ดังนี้ คือ

ตีประคบมือขวา

ตีหน้า ใช้มือขวาตีลงไปที่ปุ่มของลูกช้องแล้วยังคงวางหัวไม้ตีตะไว้ คือไม่ยกไม้ตีและไม่กดไม้ตีที่ลูกช้องเพื่อไม่ให้เกิดเสียงกังวาน

ตีหน้า ใช้มือขวาตีลงไปที่ปุ่มของลูกช้อง ยกไม้ตีขึ้นเพื่อให้เกิดเสียงกังวานเพียงเล็กน้อย แล้วจึงใช้ไม้ตีกดลงไปเพื่อห้ามเสียงทันที

ตีหน้า ใช้มือขวาตีลงไปที่ปุ่มของลูกช้อง ยกไม้ตีขึ้นเพื่อให้เกิดเสียงดังกังวานยาวพอสมควร (เสียงยาวกว่าตีหน้าและเสียงสั้นกว่าตีโหน่ง) แล้วจึงใช้ไม้ตีกดห้ามเสียง

ตีโหน่ง ใช้มือขวาตีลงไปที่ปุ่มของลูกช้อง แล้วรีบยกไม้ตีขึ้นทันทีเพื่อให้เกิดเสียงกังวาน

ตีประคบมือซ้าย

ตีตะไว้ ใช้มือซ้ายตีลงไปที่ปุ่มของลูกช้องแล้วยังคงวางหัวไม้ตีตะไว้ คือไม่ยกไม้ตีและไม่กดไม้ตีที่ลูกช้องเพื่อไม่ให้เกิดเสียงกังวาน

ตีตะไว้ ใช้มือซ้ายตีลงไปที่ปุ่มของลูกช้องแล้วกดหัวไม้ตีลงไปเพื่อห้ามเสียงทันที โดยใช้ข้อมือเป็นหลักในการบังคับเสียง

ตีติด ใช้มือซ้ายตีลงไปที่ปุ่มของลูกช้อง ยกไม้ตีขึ้นเพื่อให้เกิดเสียงดังกังวานยาวพอสมควร แล้วจึงใช้ด้านในของปิ่นไม้ตีกดห้ามเสียง

ตีตึง ใช้มือซ้ายตีลงไปที่ปุ่มของลูกช้องด้วยการใช้กำลังข้อมือบังคับไม้ตึงขึ้นทันทีให้เกิดเสียงดังกังวาน

การประคบมือของการตีฆ้องวงใหญ่ นักดนตรีทุกคนจะต้องสามารถปฏิบัติให้ได้ เพราะถ้าไม่ประคบมือในขณะที่ตี ก็จะทำให้เสียงของฆ้องดังไม่ชัดเจน ทำให้ขาดความไพเราะได้

เดี่ยวฆ้องวงใหญ่ เพลงนกขมิ้น อัตรารัจจะ 3 ชั้น ทางครุฑน้ำว่า ร่มโพธิ์ทอง มีทั้งหมด 3 ท่อน ในแต่ละท่อนมีเที่ยวเปลี่ยน ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

เดี่ยวฆ้องวงใหญ่ เพลงนกขมิ้น 3 ชั้น

ทางครุณ้ำว่า ร่มโพธิ์ทอง

ท่อน 1

มือขวา	- มํ มํ มํ	- รํ - ดํ	- ทํล ช	- ช - ม	- ม - -	- ร - -	ด ร ม ร	- ร - ร
มือซ้าย	- ล ช ม	- ร - ด	ท - ล ช	- ม - -	- ท - -	- ล - -	ช ล ท ล	- ช - -

มือขวา	- - - -	- มํ - ดํ	- - มํ รํ	ดํ รํ - มํ	- - - รํ รํ	- มํ - มํ	- มํ มํ มํ	- มํ - รํ
มือซ้าย	- - - ม	- - - ด	- - ม ร	ด ร - ม	- - ร -	- ม - ช	- ท ล ช	- ม - ร

มือขวา	- รํ - -	ดํ - -	- ร - -	ด - -	- ท - -	- ช - ล ท	ท - ล ท	ด ร ม -
มือซ้าย	- ช - -	- ท ล ช ร	- ช - -	- ท ล ช ร	- - ล ช	ร - ช -	- ล ช -	- - - ร

มือขวา	- ลํ ทํ ดํ มํ	- รํ - ดํ	- ทํ - ล	- ช - ม	- ร ม ฟ ช	- ฟ - ม	- ฟ - ม	- ร - ด
มือซ้าย	ช - - -	ล - ช -	ฟ - ม -	ร - ท -	ด - - -	ด - ท -	ด - ท -	ล - ช -

มือขวา	- ท - ร	- ด - -	- รํ - ด	- - - -	- ลํ ทํ ร -	ม ร - ร ม	- ร ม ช -	ล ช - ช ล
มือซ้าย	ฟ - ร -	ช - ท ล	ร - ช -	ท ล ช ม	ช - - ล	- ท เด -	ด - - ร	- ม ฟ -

มือขวา	มํ รํ - ทํ	- ล - ช	- ฟ - ม	- ร - ท	ม ร - -	ล - - ท	ลํ ทํ - ร	- ม - ช
มือซ้าย	- ทํ ล -	ช - ฟ -	ม - ร -	ท - ล -	- ทํ ล ช	- ช ม ร -	ช - ร -	ม - ช -

ท่อน 1 เที้ยวเปลี่ยน

มือขวา	- - ชลท	- - ลทดํ	- - ทดํ รํ	- - ดํ รํ มํ	- - มํ -	มํ - มํ -	มํ - มํ -	มํ - รํ -
มือซ้าย	ทลช - -	ดทล - -	รดท - -	มรด - -	- ทํ - ล	- ช - ม	- ช - ม	- ร - ด

มือขวา	รํ ดํ - -	ทํ - - ดํ	ทํ - รํ ดํ	- - - -	ล ช - -	ฟ ล - -	ล ช - ช	- ฟ - -
มือซ้าย	- - ทํ ล	- ล ช -	- ล - -	ท ล ช ม	- - ร ม	- - ช ฟ	- - ร	ด - ม ร

มือขวา	ทํลํ	ดํ - รํ รํ	มร - -	- - รร	- ด ม -	ร ม ฟ -	ช - ล -	ทํ - ดํ -
มือซ้าย	- ช - -	- ร - -	- ด ท ล	ช ร - -	ช - รด	- - - ช	- ล - ท	- ดํ - ร

มือขวา	รํ - มํ -	มํ - รํ -	ดํ - ท -	ล - ช -	ลช - -	รด - -	ม - ช -	ล - ท -
มือซ้าย	- ช - ม	- ร - ด	- ท - ล	- ช - ม	- ม รด	- ล ช ม	- ช - ล	- ท - ด

มือขวา	ลช - ช -	ดํ - ทํ -	ล - ทํ -	ล - ช -	มร ร -	มร ร -	ลช - ช -	ลช - ช -
มือซ้าย	- ช - ด	- ท - ล	- ท - ล	- ช - ม	- ร - ท	- ท - ม	- ช - ม	- ม - ล

มือขวา	ฟม - ม -	ชฟ - ฟ -	ลช - ช -	ทล - ล -	- - มํ -	มํ - รํ -	ทํ - รํ -	ทํ - ล -
มือซ้าย	- ร - ฟ	- ม - ช	- ฟ - ล	- ช - ท	- ช - ม	- ร - ท	- ร - ท	- ล - ช

ท่อน 2

มือขวา	ช ล ทํ ดํ	- - - -	รํดํ - -	มํ - รํ -	ลช - -	ม ร - -	ทํลํ	ดํ รํ มํ ร
มือซ้าย	- - - -	ช ล ท ด	- ล ช ม	- ร - ด	- ม รด	- - ด ช	- ช - -	- - - -

มือขวา	ช ล ทํ ดํ	- - - -	ทํ ดํ รํ มํ	- - - -	ล ทํ ดํ รํ	- - - -	ช ล ทํ ดํ	- - - -
มือซ้าย	- - - -	ช ล ท ด	- - - -	ท ด ร ม	- - - -	ล ท ด ร	- - - -	ช ล ท ด

มือขวา	ช ล ทํ -	- - - -	ทํรํทํ - -	ลทํล - -	ฟ - ฟ -	ช - ช -	ท - ท -	ด - ด -
มือซ้าย	- - - ม	ร ด ท ล	- - ล ช	- - ช ม	ม ร - มร	ฟม - ฟม	ลช - ลช	ทล - ทล

มือขวา	มํรํ - รํ	- - - -	- - - -	- - - -	- ทํ - มํ	- รํ - ทํ	ลช - -	ทํ - ล -
มือซ้าย	- ทํลํ	- ล - ช	- ฟ - ม	- ร - ท	- ฟ - ม	- ร - ท	- ม ร ท	- ล - ช

ท่อน 2 เทียบเปลี่ยน

มือขวา	- - - -	- ช - รื	ช ล ท ดั	- - - -	- มั -	รื - ดั -	ช ล ท ดั	- - - -
มือซ้าย	- - - ช	- - - ช	- - - -	ช ล ท ด	- ม - ร	- ด - ท	- - - -	ล ท ด ร

มือขวา	- - - -	- มั - ดั	- - - -	ทำ ดั รื มั	- - - -	ล ทำ ดั รื	- - - -	ช ล ท ดั
มือซ้าย	- - - ม	- - - ด	ช ล ท ด	- - - -	ล ท ด ร	- - - -	ช ล ท ด	- - - -

มือขวา	- - - มั	- - - -	- รื - ดั	- - - -	- ล ทำ ดั รื	- มั - -	มั รื - รื	- ดั - -
มือซ้าย	ทำ ล ช -	รื ดั ทำ ล	ร - ช -	ทำ ล ช ม	ช - - -	ดั - รื ดั	- - ล -	ช - ทำ ล

มือขวา	- รื มั รื รื	- รื - รื	- - - -	- ร ร ร	- - - -	ลช - -	- ร ม ร -	มร - -
มือซ้าย	ดั - - ทำ	- ล - ช	ฟ ม ร ท	- - ล ท	- - - -	- ม ร ท	ด - - ท	- ท ล ช

ท่อน 3

มือขวา	- ล ทำ - ร ม	ลช - ล	ทำ ดั รื ดั	- - - -	ช - ร ม	- ล - -	ทำ - ล ทำ	ล - ทำ -
มือซ้าย	ช - ด -	- ม ร -	- - - -	ท ล ช ม	- ท - -	ม - ช ม	- ช - -	- ท - -

มือขวา	- ล ทำ - ทำ	- ทำ - ทำ	- ทำ - ทำ	- ล ทำ - ล	- ล ทำ - ทำ	รื ทำ - ล	ทำ - ล ทำ	- ล - -
มือซ้าย	ช - ท -	ร - ท -	ร - ท -	ช - ล -	ช - ท -	- - ล -	- ช - -	ม - ช ม

มือขวา	- ล ทำ -	รื รื รื รื	- - - -	ม ม ม ม	- - - -	ช ช ช ช	- - - -	ล ล ล ล
มือซ้าย	ช - - ร	- - - -	ท ล ช ม	- - - -	ร ม ฟ ช	- - - -	ร ด ท ล	- - - -

มือขวา	ร - ร ม	- ฟ - ช	ล ท รื -	ล - - ทำ	ล ทำ รื -	ช - - ล	ช ล ทำ -	ม - - ช
มือซ้าย	ร - ร ม	- ฟ - ช	ล ท ร -	ล - ท -	ล ท ร -	ช - ล -	ช ล ท -	ท - ช -

ท่อน 3 เทียบเปลี่ยน

มือขวา	- ลท - รม	ซ ล ท ร	ม ร ท ร	ม ม - ม	ร ท - ร	ม ม - ม	ม ม ร ท	ล ซ - ล
มือซ้าย	ซ - ด -	ซ ล ท ร	ม ร ฟ ร	ม ซ - ม	ร ฟ - ร	ม ซ - ม	ซ ม ร ท	ล ซ - ล

มือขวา	ลท - ท	ร ท - ท	ร ท - ท	ลท - ล	ลท - ท	ร ท - ล	ท - ล ท	- ล - -
มือซ้าย	ซ - ท -	- - ท -	- - ท -	ซ - ล -	ซ - ท -	- - ล -	- ซ - -	ม - ซ ม

มือขวา	- - - -	ซ ล ท ร	- - - -	ม ม ม ม	ลท - ร -	ม ร ม ซ	ฟ - - ท	ลท - ท
มือซ้าย	ท ล ซ ร	- - - -	ท ล ซ ม	- - - -	ซ - ล - ท	ท ด - ร	- ม ร - -	ซ - ท -

มือขวา	- - - รม	ซ ล - ซ	ล ท - ล	ท ร - ท	- ม ม ม	- ร - ท	ร ม ล -	ซ ซ - ล
มือซ้าย	ลท - ด -	- ล - ซ	ล ท - ล	ท ร - ท	- ล ซ ม	- ร - ท	ด - ล ซ	- - - ล

ลงจบ